

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԵՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐԻ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ
ՈՒԹՐԵՆՍՏՈՒՄ

Սույն թվի օգոստոսի 3—8-ը Ութրեխտ քաղաքում (Հոլանդիա) տեղի ունեցավ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի միջազգային գործերի հանձնաժողովի Գործադիր կոմիտեի 27-րդ նստաշրջանը: Ժողովին մասնակցում էին, բացի Գործադիր կոմիտեի անդամներից, զանազան երկրներից ժամանած և քրիստոնեական տարբեր եկեղեցիներ ներկայացնող վերոհիշյալ հանձնաժողովի քազմաթիվ անդամներ՝ թվով շուրջ 60 հոգի:

Օգոստոսի 3-ին, առաջին լիազմար նիստում, ժողովը լսեց մի շարք զեկուցումներ: Առաջինը հանձնաժողովի նախագահ դոկտ. Օլլե Դահլենի զեկուցումն էր անցած մեկ տարվա ժամանակաշրջանում միջազգային քաղաքական ասպարեզում մարդկությանը հուզող մի շարք առավել նշանակալից իրադարձությունների վերաբերյալ: Զեկուցողը հանգամանորեն վերլուծելուց հետո միջազգային քաղաքական արդի իրավիճակը՝ նշեց հանձնաժողովի առաջ դրված այն մի շարք կարևոր խնդիրները, որոնք հանձնաժողովի մտահոգությունների առանցքը պետք է կազմեն նրա առաջիկա գործունեության ընթացքում:

Այնուհետև ընդարձակ զեկուցումով հանդես եկավ նաև հանձնաժողովի տնօրեն դոկտ. Լեոպոլդ Նիխուսը, որը ժողովա-

կաններին ներկայացրեց հանձնաժողովի տարեկան գործունեության համակողմանի պատկերը: Ընթերցված զեկուցումների շուրջ տեղի ունեցան կարծիքների փոխանակում և ելույթներ, որից հետո ժողովը, միաձայն, կատարված աշխատանքների վերաբերյալ տվեց իր դրական գնահատականը:

Նույն օրը, կեսօրից հետո, ժողովականները հատուտեցին օրակարգում դրված հետևյալ երեք հարցերը, որոնք ներկա ժողովում ամենալայն քննարկման առարկա պետք է հանդիսանային աշխատանքային առանձին խմբերում:

ա) Եվրոպայի անվտանգության հարց.

բ) Մերձավոր Արևելքի հարց.

գ) Վիետնամի հարց:

Ապա տեղի ունեցավ մասնակիցների նշանակումը աշխատանքային երեք խմբերում: Հետագա հինգ օրերի ընթացքում խմբերը մանրամասնորեն քննարկեցին վերոհիշյալ երեք հարցերը, որոնց շուրջ ընդունվեցին համապատասխան որոշումներ, արվեցին կոնկրետ հանձնարարություններ և խմբագրվեցին առանձին հայտարարություններ, որոնք պետք է ներկայացվեն Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեի առաջիկա ժողովին ի հաստատություն և ի հրապարակում:

Եվրոպայի անվտանգության և համագոր-

ծակցության հարցի վերաբերյալ խմբագրության մի հայտարարություն, որի մեջ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի միջազգային գործերի հանձնաժողովը իր գոհունակությունն ու ուրախությունն էր հայտնում Եվրոպայում լարվածության մեղմացման մասին, ընդ սահմանում էր հաստատել և Սովետական Միության հետ Արևմտյան Գերմանիայի՝ վերջերս կնքած պայմանագիրը, չորս մեծ տերությունների համաձայնագիրը Բեռլինի հարցի շուրջ, գերմանական երկու պետությունների համաձայնագիրը իրենց քաղաքացիների համար փոխադարձ ազատ երթևեկություն սահմանելու վերաբերյալ և այլն։ Հանձնաժողովն այնուհետև ողջունում էր, որպես միջազգային լարվածության մեղմացմանը միտող կարևորագույն քայլ, համաեվրոպական կոնֆերանս հրավիրելու մասին եղած առաջարկությունները, առաջարկություններ, որոնք իրապես ձգտում են ապահովել անվտանգությունը և հեշտացնել համագործակցությունը եվրոպական երկրների միջև։ Հայտարարությունը ընդգծում էր շուտափույթ կերպով մասն մի կոնֆերանս հրավիրելու հրամայական անհրաժեշտությունը՝ այն գտնելով համապատասխան եվրոպական բոլոր ժողովուրդների շահերին և օգտակար՝ արդարության և խաղաղության հաստատմանը ամբողջ աշխարհում։ Ժամանակակից քաղաքական հսկայական խնդիրների զինված ուժերի հավասարակշռված կրճատումը, եվրոպական երկրների ստատուկվոյի ճանաչումը տերիտորիալ տեսակետից և քաղաքական լարվածության մեղմացումը, — ահա այն կետերը, որոնք հիմք պետք է հանդիսանան համաեվրոպական առաջիկա կոնֆերանսին։ «Բրիտանյանները հաստատում են, — ասվում էր հայտարարության մեջ, — թե որքան ցանկալի է Եվրոպայի ծոցում փոխադարձ ըմբռնմամբ ձեռք բերվելիք առաջադիմությունը. նրանք մտածում են, որ խաղաղության և արդարության վրա հիմնված Եվրոպայի անվտանգությունը Եական նշանակություն կունենա ամբողջ աշխարհի անվտանգության համար»։

Հնդկաչինի հարցի վերաբերյալ հանձնաժողովը խմբագրեց մի այլ հայտարարություն, որի մեջ ասվում էր, որ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդից և նրա միջազգային գործերի հանձնաժողովը քաղում անգամներ հրապարակով դատապարտել են պատերազմի էսկալացիան Վիետնամում, նրա տարածումը ամբողջ Հնդկաչինի թերակղզու վրա և այն աճող տատապանքները, որոնք տարեցուտի պարտադրվել են Հնդկաչինի ժողովուրդներին։ Սակայն Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդից միայն

հայտարարություններ հրատարակելով չի քաղաքարվել. նա ակտիվորեն մասնակցել է խաղաղության որոնման ջանքերին՝ ուղղակիորեն շփման մեջ մտնելով շահագրգռված պետությունների և այլ երկրների քաղաքական մարդկանց հետ՝ քաջալերելու համար նրանց, որ քանակցությունների ճանապարհով հասնեն Վիետնամի հարցի խաղաղ կարգավորմանը։ Բացի այդ, նա հնարավոր ամեն ինչ արել է ամբողջում համար Հնդկաչինի ժողովուրդների տատապանքները՝ հայտնաբերելով նրանց մարդասիրական ամեն կարգի օգնություն իր անդամ եկեղեցիների զանազան կազմակերպությունների միջոցով։ Սակայն Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդից միաժամանակ գիտի, որ օգնություններ կազմակերպելով չէ, որ կլուծվի Վիետնամի հարցը։ Պատերազմը պետք է վերջ գտնի. դա է այն նպատակը, որին ձրգտում են նրա բոլոր ջանքերը։ Հենց այս նպատակով էլ Եկեղեցիների միջազգային գործերի հանձնաժողովը Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեին ներկայացվելու համար ընդունեց մի քանաձե, որի մեջ հանձնարարվում էր, որ կենտրոնական կոմիտեն իր առաջիկա ժողովում հաստատի, որ Վիետնամում բռնությունն ու սպանությունները պետք է վերջ գտնեն մեկ և մյուս կողմից, խստիվ դատապարտվի ԱՄՆ-ի կողմից Հյուսիսային Վիետնամի ջրամբարտակների ունեցած, նրա ներկայությունը Վիետնամում, որը, ինչ ձեռք տակ էլ որ լինի, հակասում է Հնդկաչինում խաղաղության շահերին, հրավիրի ԱՄՆ-ի պրեզիդենտին, որպեսզի հրամայի դադարեցնել բոլոր ունեցածները Հնդկաչինում և ճշտի այդ շրջանից ամերիկյան բոլոր ուժերի քաշվելու թվականը, որն ամենաուշը պետք է լինի մինչև 1972 թ. դեկտեմբերի 31-ը, հրավիրի օտարերկրյա բոլոր ուժերին, ի պատասխան դրան, ամբողջապես դադարեցնել ռազմական ամեն տեսակի օգնություն Հնդկաչինին՝ սպասելով խաղաղ մի կարգավորման, հրավիրի Վիետնամի ժամանակավոր ղեկավարությանը և Հյուսիսային Վիետնամի Դեմոկրատական Հանրապետության կառավարությանը՝ հարգելու ամերիկյան բոլոր ռազմագերիներին ազատելու մասին իրենց տված խոստումը ի պատասխան ունեցածների դադարեցման և ԱՄՆ-ի ռազմական ուժերի ամբողջական դուրսբերման և, վերջապես, հրավիրի Հյուսիսային Վիետնամի կառավարությանը՝ ազատելու քաղաքական բոլոր քանտարկյալներից։

Հանձնաժողովը Վիետնամի մասին իր սույն հայտարարության հաստատումը հանձնարարելով կենտրոնական կոմիտեին, միա-

ծամանակ առաջարկում է նրան անհապաղ հրավիրել Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի անդամ բոլոր եկեղեցիներին, որպեսզի համապատասխան հնարավոր բոլոր միջոցները ձեռք առնեն՝ ապահովելու համար սույն հայտարարության գործադրումը:

Միջազգային գործերի հանձնաժողովն այնուհետև իր հայտարարությունների մեջ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեին առաջադրեց հաստատել մեկ միլիոն դոլլարի հատուկ մի ֆոնդ՝ Հնդկաշինում հաշտության ձեռք բերման և երկրի հետագա վերակառուցման նպատակին ուղղված՝ այդ գործի համար նշանակելով 15 անդամներից բաղկացած վարչական մի խորհուրդ:

Մերձավոր Արևելքի հարցի կապակցությամբ մամանապես հանձնաժողովը ընդունեց մի բանաձև՝ հանձնարարելով կենտրոնական կոմիտեին իր առաջիկա ժողովում հաստատել այն: Այդ բանաձևը իր ամբողջության մեջ մի տեսակ վերահաստատում էր այն հայտարարության, որ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեն բանաձևել էր 1969 թ. Քենտրբերիի ժողովում և որի մեջ կոչ էր արվում անդամ բոլոր եկեղեցիներին իրենց ազդեցությունն ի գործ դնել՝ հասնելու համար Մերձավոր Արևելքի կոնֆլիկտի արագ, արդար և խաղաղ կարգավորմանը:

Վերոհիշյալ երեք հայտարարությունները, ինչպես նաև Եվրոպայի անվտանգության, Վիետնամի և Մերձավոր Արևելքի հարցերի կապակցությամբ եղած բոլոր հանձնարարությունները հետագայում ներկայացվեցին կենտրոնական կոմիտեի ժողովին և միաձայնությամբ ընդունվեցին ու հաստատվեցին:

Միջազգային գործերի հանձնաժողովը իր նիստերում հատուկ ուշադրություն դարձրեց նաև մարդկային իրավունքների պաշտպանության հարցերին և ընդունեց համապատասխան փաստաթուղթ՝ այն ներկայացնելով կենտրոնական կոմիտեին ի հաստատություն:

Միջազգային գործերի հանձնաժողովը պատշաճ ուշադրություն նվիրեց նաև իր ժողովի օրակարգում դրված «Միացյալ ազգերի կազմակերպության արդի վիճակը և եկեղեցիների դերը» հարցին՝ այդ մասին ևս հրապարակելով համապատասխան մի փաստաթուղթ, որի մեջ նշվում էր, որ ՄԱԿ-ը չպետք է դիտվի որպես միջազգային ինչ-որ կազմակերպություն՝ այլ միջազգային կազմակերպությունների շարքում, այլ որպես համաշխարհային հասարակության գլխավոր կազմակերպությունը և ամբողջ մարդկության ընդհանուր շահերի պաշտպանը: Այս

տեսակետից էլ, ասվում էր փաստաթղթում, ՄԱԿ-ը, քաղաքական գետնի վրա հատկապես, ունի գլխավոր մի թույլություն, որը նրան խանգարում է միջազգային անվտանգության ապահովման հարցում կատարելու իր պարտականությունը: Դա նրան անդամակցող մի շարք մեծ և փոքր ազգերի նեղմիտ ձգտումն է համաշխարհային տարրություն ունեցող հարցերին մշտապես մոտենալու իրենց նեղ ազգային շահերի տեսանկյունից: Փաստաթղթում հանձնաժողովը խրախուսելի էր գտնում այն երևույթը, որ ՄԱԿ-ը հետզհետե դառնում է առավել ունիվերսալ մի կազմակերպություն՝ իր մեջ ընդգրկելով նորանոր անդամ պետություններ, որոնց անդամակցության հարցը դեռ վաղուց էկումենիզմի համար եղել էր լուրջ մտահոգության առարկա: Այդ տեսակետից էլ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհուրդը ողջունում է Զինատանի Ժողովրդական Հանրապետության ընդունումը ՄԱԿ-ում և անհրաժեշտ համարում միաժամանակ, որ գերմանական երկու պետությունները և բաժանված մյուս երկրները նույնպես իրենց տեղը գտնեն այդ կազմակերպության մեջ: Եվ, վերջապես, փաստաթուղթը, շոշափելով համաշխարհային այդ կազմակերպության նկատմամբ եկեղեցիների բարոյական պարտավորությունների և նրանց վերապահված դերի հարցը՝ եզրակացնում էր. «Եկեղեցիների համաշխարհային խորհուրդը անդամ եկեղեցիներին հրահանգել է և այսօր էլ հրահանգում է անվերապահ և ռեալիստական օժանդակություն ցուցաբերել Միացյալ ազգերի կազմակերպությանը: Միջազգային ներկա իրավիճակում անհրաժեշտ է, որ եկեղեցիներն իրենց անդամներին հայթայթեն առավել լրիվ իմֆորմացիա, որպեսզի օգնեն նրանց կազմելու ճշգրիտ փաստերի վրա հիմնված հանրային կարծիք: Եկեղեցիներն ու նրանց ներկայացուցիչները կարող են առանձնահատուկ մի դեր կատարել՝ համաշխարհային կարծիքին ներկայացնելով սոցիալական լուրջ անարդարության դեպքեր և ցեղային, մշակութային կամ սոցիալական խտրականության օրինակներ, Եկեղեցիները գուցե ավելի ընդունակ են այդ բանն անելու, քան կառավարությունները և այդպիսով կկարողանան ուշադրություն հարուցել այն ձայների նկատմամբ, որոնք պահանջում են մարդկայնություն և սոցիալական արդարություն: Հանդիսանալով ի նպաստ արդարության եղած խնդրանքների արտահայտիչ՝ նրանք կարող են օգնել Միացյալ ազգերի կազմակերպությանը՝ դառնալու առավել արդյունավետ և ազդու մի գործիք հօգուտ մարդկային իրավունքների պաշտպանության»:

Այսպիսով, վեցօրյա լարված աշխատանքից հետո, օգոստոսի 8-ին, փակվեց Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի միջազգային գործերի համաձայնագրի Գործադիր կոմիտեի 27-րդ նստաշրջանը:

• •

Օգոստոսի 13-ին նույն քաղաքում տեղի ունեցավ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեի 25-րդ տարեկան ժողովը, որը տևեց մինչև օգոստոսի 28-ը:

Օգոստոսի 18-ին, առավոտյան ժամը 10-ին, տեղի «Դոմկերկ» Մայր տաճարում կատարվեց համատեղ աղոթքի հանդիսավոր արարողություն: Արարողության ընթացքում Էկումենիկ ոգով մի զմայլելի քարոզ արտասանեց Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի պատվո նախագահ ղեկավար Վիսենտե Զոմբորը:

Նույն օրը, կեսօրից հետո, Ութերեսի «Կոնգրեսների պալատի» ընդարձակ դահլիճում բացվեց Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեի ժողովը, որին մասնակցում էին, բացի կենտրոնական կոմիտեի անդամներից, տարբեր երկրներից ժամանած քրիստոնեական զանազան կազմակերպությունների հոգևոր և աշխարհական թագավորներ, երկրապետներ, խորհրդակցներ, դիտորդներ, հյուրեր, մամուլի և ռադիո-հեռուստատեսության թղթակիցներ՝ թվով շուրջ 500 հոգի:

Նույն ժողովին Մայր Աթոռի կողմից մասնակցում էին Մայր Աթոռի միաբան և Լոնդոնի ս. Սարգիս Եկեղեցու հոգևոր հովիվ տ. Ներսես Ժ. վրդ. Պողոսյանը՝ որպես Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեի անդամ, և Մայր Աթոռի միջկեղեցական արտաքին հարաբերությունների բաժնի ընդհանուր քարտուղար Պարզև Շահբազյանը՝ որպես դիտորդ:

Ժողովի բացմանը հրավիրված էր Հոլանդիայի Էլիզաբեթ իշխանուհին, որը հակիրճ և բովանդակալից իր ելույթում բարի գալուստ մաղթեց Էկումենիկ շարժման ղեկավարներին ու ժողովի բոլոր մասնակիցներին՝ լիակատար հաջողություններ ցանկանալով նրանց իրենց առաջիկա աշխատանքներում:

Ժողովում գլխավոր զեկուցումով առաջինը հանդես եկավ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեի գլխավոր քարտուղար ղեկավար Էմեն Բելլեյը:

Նա կանգ առավ մի շարք հարցերի վրա, որոնք Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի գլխավոր մտահոգություններն են կազմում: Ընդգծելով այն միտքը, թե քրիստոնյաների և քրիստոնեական եկեղեցիների

երաշխարհական համակեցությունը ոգեկան մի իրականություն է ու մի նպատակ, որին պետք է հասնել և առանց որի Եկեղեցիների համաշխարհային խորհուրդը կդառնա սոսկ սոցիալական մի կազմակերպություն թագավորի ալլ կազմակերպությունների թվում, նա հիշեցրեց ներկաներին, որ 24 տարի առաջ Ամստերդամում Էկումենիկ շարժման հիմնադիրները միմյանց նկատմամբ իրենց պարտավորությունները հաստատել էին հետևյալ բառերով. «Մենք որոշել ենք ապրել միասին»: «Նրանք կառուրեցին այդ խոստումը, — ավելացրեց նա, — և մենք հետևեցինք նրանց: Բայց մենք ի վիճակի չեղանք այդ պարտավորությունը հասցնելու ցանկալի վախճանին: Մեր մեջ դեռևս կան անվստահության մնացորդներ, երկշտություն, պատակավածություն, նեղամտություններ և թյուրիմացություններ, դավաճական անհամոզմունքներ և մշակութային, գաղափարախոսական ու ազգային պարտավորություններ, որոնք բացառում են միմյանց»: Այստեղից էլ նա հանգեց այն եզրակացության, որ Եկեղեցիների միության ճանապարհին առաջընթացը ինքնաբերաբար տեղի չի ունենա, այլ այն կախված է աստվածաբանական լուրջ ուսումնասիրություններից, որին պետք է լծվի Հավատո և Կարգի համաձայնագրով:

Դոկտ. Բելլեյն այնուհետև իր զեկուցման մեջ կանգ առավ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի և հոռմեական կաթոլիկ եկեղեցու փոխհարաբերությունների հարցի վրա՝ ճշելով, որ համաշխարհային գետնի վրա Էկումենիկ շարժման կյանքն ու զարգացումը, ինչպես և նրա ապագան մեծապես կախված են այն հարաբերություններից և համագործակցությունից, որոնք կարող են հաստատվել Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի և հոռմեական կաթոլիկ եկեղեցու միջև: Ընդ սմին նա ներկայացնելով ժողովականներին այդ փոխադարձ հարաբերությունների և նրանց զարգացման մանրամասն պատկերը՝ ճշեց, որ չնայած այդ բնագավառում ցարդ ձեռք թերված արդյունքներին, չպետք է սպասել, որ մոտիկ ապագայում կաթոլիկ եկեղեցին դիմում կներկայացնի մտնելու Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կազմի մեջ որպես անդամ: Նա գնահատելով հանդերձ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կազմից ներս կաթոլիկ եկեղեցու մուտքի հարցը ուսումնասիրող խառն համաձայնարի անդամների կատարած օգտակար աշխատանքը՝ իրավամբ խոստովանեց, որ մեկ տասնամյակի ժամանակաշրջանը չափազանց կարճ է դարձնելու համար դարավոր ընդհարումների ու թշնամությունների պատճառած ավերակները:

վերջում դուրս. Բելյկը հույս հայտնեց, որ կենտրոնական կոմիտեն, հավատարիմ իր էկոմենիկ ավանդության գծին, կշարունակի պաշտպանել բոլոր այն համերաշխ ջանքերը, որոնց նպատակն է ուժեղացնել Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի համագործակցությունը հոռմեական կաթոլիկ եկեղեցու հետ եկեղեցական կյանքի բոլոր մակարդակներում, որպեսզի քրիստոնյաները կազմեն տեսանելի մի միություն համապատասխան Քրիստոսի աղոթքի՝ «...որպեսզի աշխարհը հավատա»:

Ժողովում երկրորդ զեկուցողը եղավ կենտրոնական կոմիտեի Գործադիր խորհրդի նախագահ դոկտ. Մ. Թոմասը, որը ժողովականներին ներկայացրեց Գործադիր խորհրդի մեկ տարվա գործունեության մանրամասն հաշվետվությունը:

Ժողովը հետաքրքրությամբ լսեց նաև մի շարք շահեկան զեկուցումներ հետևյալ թեմաների շուրջ.

Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության ներկայացուցիչ Գարեգին եպս. Սարգսյանի զեկուցումը «Նորայրական հասարակության ծառայությանը զինվորագրվածներ» թեմայի շուրջ:

Աստվածաբանության պրոֆեսոր-դոկտ. Յուրգեն Մոլթմանի (Արևմտյան Գերմանիա) զեկուցումը «Նորայրական համակեցություն՝ բաժանված աշխարհում» թեմայի շուրջ:

Դոկտ. Ջոն Դեշների զեկուցումը «Իրագործված ստաջադիմություններ եկեղեցու միության բնագավառում» թեմայի շուրջ և այլն:

Հետագա օրերի ընթացքում ժողովականների առաջ հաշվետու զեկուցումներով հանդես եկան Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի տարբեր միավորումների, հանձնաժողովների, կոմիտեների, ենթակոմիտեների, առանձին բաժինների ղեկավարները իրենց տարեկան գործունեության վերաբերյալ: Այսպես, ժողովը լսեց զեկուցումներ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի և հոռմեական կաթոլիկ եկեղեցու ներկայացուցիչներից կազմված աշխատանքային խառն հանձնախմբի, Հավատո և Կարգի հանձնաժողովի, Բոսեի էկոմենիկ ինստիտուտի, «Կաստիարակություն և հաղորդակցություն», «Արդարություն և ծառայություն» միավորումների, Նյու-Յորքի գրասենյակի, ֆինանսների կոմիտեի, Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի գրադարանի և այլ կոմիտեների կողմից կատարված աշխատանքների մասին: Կարդացված զեկուցումներն այնուհետև ենթարկվեցին լայն քննարկման, տեղի ունեցան քանակներ, արվեցին կոնկրետ ստաջարկություններ և արժարժված

հարցերի կապակցությամբ ընդունվեցին համապատասխան որոշումներ:

Ժողովի օրակարգում դրված գլխավոր հարցերից մեկն էր կենտրոնական կոմիտեի նոր գլխավոր քարտուղարի ընտրությունը: Օգոստոսի 16-ի առավոտյան կենտրոնական կոմիտեն իր դռնփակ հիստում միաձայնությամբ գլխավոր քարտուղար ընտրեց Ամերիկայի մեթոդական եկեղեցու ներկայացուցիչ, Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի «Առաքելություն և ավետարանչություն» հանձնաժողովի տնօրեն դոկտ. Ֆիլիպ Փոթըրին, որը կոչվեց փոխարինելու դոկտ. Էմեն Բելյկին նրա պաշտոնում, քանի որ վերջինս, լրացած լինելով իր 85 տարեկան հասակը, ըստ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կանոնադրության պետք է հրաժարվեր իր պաշտոնից:

Դոկտ. Փոթըրը ժողովարանում հավաքված բազմաճառյուր ներկաների բուռն ծափահարությունների ներքո Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի պատվո նախագահ դոկտ. Վիսերթ Հուֆթի ուղեկցությամբ առջնորդվեց ամբիոն, որտեղ կենտրոնական կոմիտեի նախագահ դոկտ. Թոմասը ողջունի սրտատույ խոսք ուղղեց նրան՝ դրվատելով նրա արժանիքներն ու էկոմենիկ շարժմանը նրա մատուցած անգնահատելի ծառայությունները: Իր պատասխան ելույթում դոկտ. Փոթըրը սրտագին շնորհակալություն հայտնեց իր նկատմամբ ցուցաբերված վրտահոսության համար՝ ավելացնելով, որ երբայրական այն մթնոլորտը, որով շրջապատված է ինքը, մշտական գործունեության մի ալքյուր պիտի լինի իր համար:

Դոկտ. Փոթըրի ելույթին հաջորդեց տարբեր թերթերի թղթակիցների հարցազրույցը նրա հետ, որի ընթացքում շոշափվեցին էկոմենիկ շարժման հետ առնչվող մի շարք կարևոր խնդիրներ:

Դոկտ. Ֆիլիպ Փոթըրը իր նոր պաշտոնին կանգնի 1972 թվի նոյեմբերի 1-ից:

Ժողովի քննարկմանը ներկայացված հարցերից մեկն էլ ուսուցիչի դեմ մղվող պայքարի հարցն էր: Կենտրոնական կոմիտեն միաձայնությամբ հաստատեց Գործադիր խորհրդի կողմից ներկայացված այն բանաձևը, ըստ որի կենտրոնական կոմիտեին հանձնարարվում էր ուսուցիչի դեմ տարվող պայքարի ծրագրի իրականացման համար ստեղծված հատուկ ֆոնդի գումարը 500.000 դոլլարից քարծրացնել մեկ միլիոն դոլլարի, գումար, որը հատկացվելու է մարդասիրական նպատակներով գործող այն կազմակերպություններին, որոնք պաշտպանում են իրավազրկված ու ճնշված մարդկանց իրավունքները Աֆրիկայում և աշխարհի այլ մասերում:

Սույն ժողովում որոշում ընդունվեց ԵՀԽ-ի հիմնգերքի համագումարը հրավիրել 1975 թ. հուլիսին Զակարտայում (Ինդոնեզիա):

Ժողովը քննարկեց նաև հետևյալ եկեղեցիների դիմումները Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդին անդամակցելու համար. 1) Հյուսիսային Հնդկաստանի եկեղեցի, 2) Զաիրի պրեսիտերական եկեղեցի (Կոնգո), 3) Միջազգային ավետարանական եկեղեցի (Իտալիա), 4) Նիսսի պրեսիտերական եկեղեցի (Ինդոնեզիա), 5) Դահոմե-Տոգոյի մեթոդական եկեղեցի, 6) Ֆիլիպինների ավետարանական-մեթոդական եկեղեցի, 7) Լիբերիայի լութերական եկեղեցի, 8) Լատինա-ամերիկյան վերականգնյալ եկեղեցի, 9) Պերուի մեթոդական եկեղեցի, 10) ԳԴՀ-ի քրիստոնեական եկեղեցի:

Վերջին երկու եկեղեցիների դիմումները ներկայացվել էին՝ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդին գործակից եկեղեցիներ դառնալու առաջադրանքով:

Կենտրոնական կոմիտեն հաստատեց վերոհիշյալ եկեղեցիների՝ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդին անդամակցելու կամ նրա հետ գործակցելու վերաբերյալ Գործադիր կոմիտեի կողմից 1971 թ. սեպտեմբերին և 1972 թ. փետրվարին ներկայացված հանձնարարությունը:

Ժողովը քննության առավ նաև եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի սահմանադրության և կանոնադրության մեջ որոշ բարեփոխություններ մտցնելու վերաբերյալ

եղած առաջարկությունները, որոնցից ամենաուշագրավը կենտրոնական կոմիտեի կազմի մեջ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդին գործակից եկեղեցիներից լրացուցիչ կարգով առավելագույնը հինգ անդամներ ընդգրկելու մասին եղած առաջարկությունն էր, որը, ըստ երևույթին, թելադրված էր տարեց-տարի Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդին հարող գործակից եկեղեցիների թվի աճից:

Ժողովի փակման մախորյակին Վատիկանից Ութրեխտ ժամանեց կարդինալ Վիլլ-բրանդսը, որը Հոլանդիայի կարդինալ Ալֆրիմկի հետ միասին ջերմորեն ընդունվեց ժողովականների կաղմից: Երկու կարդինալներն էլ պաշտոնական ելույթներով հանդես եկան ժողովականների առաջ՝ ողջունելով ժողովի մասնակիցներին և հետագա գործակցության անկեղծ ցանկություններ, ինչպես և սրտագին մաղթանքներ արտահայտելով եկեղեցիների միության գաղափարի իրականացման ճանապարհին տարվող աշխատանքների հաջողության համար:

Այսպիսով, Ութրեխտում գումարված Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի կենտրոնական կոմիտեի ժողովն ավարտեց իր աշխատանքները, և որոշվեց հաջորդ նստաշրջանն անցկացնել 1978 թ. Ֆինլանդիայում:

ՊԱՐԳԵՎ ԾԱՀԱՍԶՅԱՆ

Ընդհանուր քարտուղար

Մայր Աթոռի միջկեղեցական հարաբերությունների բաժնի

